

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**Матеріали навчально-методичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ
ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

18 квітня 2018 року

Чернівці - 2018

УДК 61+615.1:378.147

ББК 5:74.58

Редакційна колегія:

Бойчук Т.М. (голова), Геруш І.В. (заступник голови), Зорій Н.І., Ходоровський В.М., Москалюк В.Д., Глубоченко В.Г., Савка І.Г., Сорокман Т.В., Білоокий В.В., Присяжнюк П.В., Пашковський В.М., Грачова Т.І., Петринич Г.Й., Ткач Є.П., Федів О.І., Колоскова О.К., Кузняк Н.Б., Геруш О.В., Плеш І.А., Цигикало О.В. (відповідальний секретар), Чернікова Г.М. (секретар), Малик Ю.Ю. (секретар).

Актуальні питання вищої медичної та фармацевтичної освіти: досвід, проблеми, інновації та сучасні технології: матеріали навчально-методичної конференції (Чернівці, 18 квітня 2018 р.). Чернівці, 2018. 562 с.

У збірника містяться матеріали навчально-методичної конференції науково-педагогічних працівників Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», які висвітлюють методичні, методологічні, організаційні та психологічні проблеми додипломної та післядипломної підготовки лікарів, провізорів, медичних сестер, фармацевтів, можливі шляхи вирішення цих проблем у сучасних умовах. Окремі розділи збірника присвячені узагальненню досвіду впровадження Європейської кредитно-трансферної системи, використанню інформаційно-комунікаційних технологій підтримки освітнього процесу, приділено увагу питанням формування інноваційного, гуманістичного, демократично-орієнтованого освітнього простору, який забезпечить умови для всебічного, гармонійного розвитку особистості та конкурентоспроможності майбутнього фахівця.

Усі роботи представлені в авторській редакції.

ББК 5:74.58

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (протокол № 7 від 22 березня 2018).

ISBN 978-966-967-528-0

© Вищий державний навчальний заклад
України «Буковинський державний
медичний університет», 2018

**МАТЕРІАЛИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ:
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ
ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ»
(м. Чернівці, 18 квітня 2018 року)**

Отже, проблемно-орієнтоване навчання сприяє підвищенню якості теоретичної та практичної підготовки іноземних студентів при вивченні дисципліни «Дерматологія, венерологія» та формує навички самостійного вирішення проблеми в майбутній лікарській діяльності. Важливою перевагою методу є постійна зацікавленість та самомотивація студентів до вивчення та розуміння відповідної навчальної теми від початку її розгляду до моменту отримання всіх відповідей на поставлені на занятті клінічні ситуації.

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Т.О. Ілащук, Н.М. Малкович

*Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці*

Досконале володіння національною мовою є однією з обов'язкових вимог до медичного працівника у всіх країнах світу, поряд з достатньою теоретичною і практичною підготовкою фахівця. Пов'язано це з важливістю формування комунікативної компетентності лікаря-спеціаліста. Комунікативна компетентність – одна з базових характеристик професійної компетентності спеціалістів медичного профілю. Її формування є тривалим процесом, що проходить кілька етапів.

На кафедрах пропедевтичного профілю студенти тільки починають спілкуватися з пацієнтами, формуючи комунікативні навички та вміння. В подальшому на старших курсах та в процесі післядипломної освіти продовжується зростання саме комунікативної компетентності, оскільки її розвиток на пряму залежить саме від клінічного досвіду та рівня освіченості спеціаліста. Безперечно, що формування комунікативної компетентності однією з найважливіших задач підготовки майбутнього лікаря, слугуючи запорукою його подальшого особистісного і професійного розвитку. Комунікативна компетенція лікаря базується на вмінні продуктивно спілкуватися з пацієнтом, уникаючи конфліктних ситуацій, будувати конструктивні відношення, досягати комплаєнтності при обговоренні з пацієнтом питань призначення діагностичних і лікувальних втручань. Окрім цього, поняття комунікативної компетенції включає в себе володіння певними нормами спілкування, поведінки, як результат засвоєння різних етнічних і соціально-психологічних еталонів, поведінкових стереотипів, стандартів. Таким чином, перед викладачем клінічної кафедри медичного університету постає нелегка задача формування комунікативної компетентності, що включає цілий ряд морально-етичних норм – повага і уважність до пацієнта, «безпристрасна зацікавленість»; здатність встановлювати контакт, слухати та чути; емпатія (почуття співпереживання); мистецтво допомоги співбесіднику у висловлюванні власної думки; здатність адекватно виражати власну позицію; комунікативна конструктивність; здатність працювати

в команді; володіння комунікативними вміннями і навичками (В.В. Нестеров, 2003). В реальній педагогічній діяльності формування перцептивних, сенсорних та мануальних практичних навичок і вмінь (огляд, перкусія, аускультация та пальпація) відбувається легше і швидше, в порівнянні з комунікативними навичками. Але ж дані опитування – цінні складові первинного обстеження пацієнта. Саме внутрішня картина хвороби, суб'єктивні відчуття хворого, що відображають патологічні зміни внутрішніх органів, є надзвичайно важливими в постановці попереднього діагнозу. Бесіда з пацієнтом – це не тільки розуміння його скарг, проблем, але і поступовий розвиток так званого клінічного мислення – діагностичного пошуку, що ґрунтується на розумінні даних опитування. Найчастіше у навчанні студентів-іноземців виникає проблема мовного бар'єру в оволодінні ними навичками й уміннями спілкування з реальним пацієнтом. Проте, засвоєння комунікативних вмінь можливе лише у ході неодноразової практики біля ліжка хворого. Цю навичку нелегко засвоюють студенти 3 курсу, які навчаються рідною мовою, і тим більше, вона є досить складною для англомовних студентів. Колосального значення в оволодінні комунікативними навичками набуває моделювання клінічної ситуації шляхом застосування інтерактивних методів навчання. Інтерактивний метод – форма взаємодії, орієнтована на більш широку взаємодію студентів не лише з викладачем, але й один з одним і на домінування активності студентів у процесі навчання. Головна особливість інтерактивного навчання в тому, що процес навчання відбувається у спільній діяльності. Сюди ж можна віднести і колективний спосіб навчання, під яким розуміється така форма організації навчальної діяльності, коли один вчить усіх, а усі вчать кожного. Найбільш застосовуваними методиками інтерактивного навчання є рольові та ділові ігри. Рольова гра – це ефективна методика навчання, яка вимагає від викладача певних творчих зусиль, оскільки повинна бути добре продумана і організована, щоб забезпечити позитивний вплив на оволодіння практичними вміннями та навичками. За допомогою рольової гри можна відпрацювати на практиці певні види поведінки в роботі з різними пацієнтами, проаналізувати альтернативні способи дій, ідеї, запропоновані для виконання завдань гри, набути впевненості у своїх силах під час практичних дій, надати навчальному процесу захопливості, закріпити вивчений матеріал шляхом забезпечення зворотного зв'язку. Значно розширюються можливості інтерактивних методів навчання у студентів старших курсів, коли йде завершальний етап додипломної підготовки фахівця. Особливо актуальна така форма роботи зі студентами шостого курсу, які володіють повною інформацією про клінічну картину того чи іншого захворювання, про діагностичні можливості додаткових методів дослідження, коли мова йде не просто про розпізнавання хвороби, а про диференційну діагностику.

Водночас слід зауважити, що ніякі інтерактивні методи навчання не можуть повністю замінити роботу майбутніх лікарів зі справжніми реальними пацієнтами, людьми різного темпераменту, різним ставленням до своїх проблем. Належне формування комунікативної компетентності лікаря повинно

відбуватися переважно в палатах лікувальних відділень, але при цьому не потрібно забувати і про інтерактивні методи навчання.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

І.Ю. Каїзер, М.В. Цуркан

Кафедра суспільних наук та українознавства

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Одним із способів активізації продуктивності учнів вищої школи в процесі навчання іноземної мови є технологія проектування (метод проектів), коли студент самостійно планує, створює, захищає свій проект, тобто активно включається в процес комунікативної діяльності.

Навчальний проект – це комплекс пошукових, дослідних, розрахункових, графічних та інших видів роботи, які виконуються студентами самостійно або в групі з метою практичного або теоретичного рішення значущої проблеми. Проектна технологія навчання іноземної мови, пропонує студентам, дає реальну можливість формувати не тільки іншомовну комунікативну, але й лінгвокраїнознавчу та методичну компетенцію учнів вищої школи.

Основними цілями проектною технології є: самовираження і самовдосконалення студентів, підвищення мотивації навчання, формування пізнавальної інтересу; реалізація на практиці набутих умінь і навичок, розвиток мовлення, вміння вести дискусійно-полеміку; демонстрація рівня культури, освіченості, соціальної зрілості. Види проектів, що можуть бути запропоновані студентам у процесі навчання української мови як іноземної:

1) бесіда (викладач – студент, викладач – викладач, студент – продавець, викладач – керівник навчального закладу), обговорення (зустріч з батьками, проведення виховних годин на певну тему, педагогічні семінари і т.д.). Даний тип проектів розвиває критичне мислення учнів вищої школи, передбачає постановку питань і розуміння проблеми, яку потрібно вирішити, носить індивідуальний самостійний характер, вчить формулювати свої оцінки і переконання незалежно від інших, знаходити власне вирішення проблеми і підкріплювати його розумною, обґрунтованою і переконливою аргументацією;

2) дослідницькі проекти (країнознавство, узагальнення наукових знань, історичні, соціальні та загальнодержавні тощо). Технологія дослідження дозволяє особам, які навчаються, вийти на високий рівень пізнання, самостійної діяльності і розвитку нового проблемного бачення, освоєння дослідних процедур;

3) творчі (твори, переклади, рекламні оголошення, стінгазети, комікси, відео ролики, презентації тощо);

4) мультимедійні презентації поєднують в собі характеристики творчих, дослідницьких та інформаційно-комунікаційних комп'ютерних технологій. З одного боку, вони, як показує практика, найбільш цікаві студентам, оскільки дають можливість підготуватися вдома індивідуально до виступу, вести

ОСОБЛИВОСТІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩОМУ ДЕРЖАВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ УКРАЇНИ «БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» Л.Я. Вилка.....	391
ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ Освітнього процесу з ІНОЗЕМНИМИ КЛІНІЧ- НИМИ ОРДИНАТОРАМИ З ФАХУ «ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ» О.І. Волошин.....	393
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ У СИСТЕМІ ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ІМУНОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ ІІ КУРСУ О.І. Гаврилюк, С.Є. Дейнека, Л.І. Сидорчук, І.Й. Сидорчук, О.О. Бліндер, В.К. Свіжак, В.С. Джурак.	394
АНАЛІЗ САМОПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ВИПУСКНОГО КУРСУ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИС- ТАНЦІЙНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ М.Н. Гарас	395
ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ – ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН О.В. Гарвасюк.....	397
ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ І.В. Геруш, М.В. Дікал, Т.М. Білоус.....	397
РОЗВИТОК КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ ОСНОВ ХІРУРГІЇ Я.В. Гирла.....	398
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ О.І. Годованець, О.О. Вітковський	400
ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУРАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ Н.В. Гринько, І.Г. Герасим'юк, Р.І. Рудницький.....	401
СТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО КОНТЕКСТУ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ МЕДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ Н.В. Гринько.....	402
ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ» Л.О. Гулей.....	404
РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ Т.О. Ілашук, Н.М. Малкович	405
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ І.Ю. Каїзер, М.В. Цуркан.....	407
УДОСКОНАЛЕННЯ ОВОЛОДІННЯ ПРАКТИЧНИМИ НАВИЧКАМИ З ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ Н.І. Ковтюк, Т.П. Фоміна	408
ВИВЧЕННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В.В. Кривецький, М.Г. Бесплітнік, І.В. Кривецький, Г.П. Ротар	409